

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 39.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Издаје за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПРВИ ЉУБАВНИ САН.

Била ми је тек шеснаеста година, кад сам први пут осетио ону слатку милину, која нас обузима у данима наше прве младости. Нека блага и необјашњива туга и спуњавала је сву душу моју и мени опет за то беше све тако љупко, тако ведро! Лахор, што лелуја моје прогрушане власи, расхлађиваше тада вреле, младачке груди моје својим пријатним и благим таласањем. Љубичица се стидљиво осмешкивала, гледајући моје намрштено чело, по коме беше превучен израз тајне туге, наде и страховања; и тајно, неосетљиво ускршаваху пред мојим очима неки чудновати створови, са очима, које изражаваху страст, бурну недољиву страст! Ја сам осећао страх од тих створова, али сам их ипак волео.

Зима је већ посула њем косу моју. Крај пламена, што букти у пећи, седим погурен, држећи на коленима стару и прашњаву књигу својих успомена. Поглед ми је пао на избледеле стране њене, са којих се ништа више не да прочитати. Они, који су те редове писали, давно већ сањају вечити сан у непознатим гробљима. Време је, може бити, тако исто побрисало натпис на њиховим споменицима и поноћни поветарац тајанствено шумори, играјући се са густим бршљаном и тужном омориком, што на њиховим гробовима расте.

Како ми стран, како ми теготан изгледа живот овај!

Као уморан путник враћам се по ново у пределе вечитих и слатких сањарија. Стари и запуштени вртови моје младости добијају опет свој сањалички облик. Љу-

бичице, са девичанском невиношћу, смешкају се, и румене руже, силетене у густе бокоре, несташно ме замамљују у густу хладовину своју. Тако је! Путник се по ново вратио онамо, од куда је и пошао...

Сећам се нечега, што никада нисам могао заборавити.

Као да видим у сну мирно сеоце, у у коме сам проводио детињство своје. Чисте, ониске кућице, покривене клисом и маховином, леже разбацане на цветним и шумом обраслим обалама хладнога Дунава. Не далеко од сеоцета, на једном узвишеном месту, сија се, према сунцу, позлаћени крст од старинске и малене црквице. Са сурим и опалим зидовима, по којима се вије вечно зелени бршљан, ова црква градила је на мене особити утисак, будући у мени меланхоличну сету и неисказану побожност. Пруживши се по мекој детелини, што расте на дворишту ове црквице, ја сам често пута у првим данима моје младости дочекао и тамну ноћ, задубљен у своје осећаје и бескрајне сањарије своје. Меком и благом светлошћу сијао је нада мном бледи месец, а тихо и сањалички шумориле су густе гране миришљавога багрена. Беше ми тако добро, тако пријатно!

Једне мајске зоре, кад је бистра роса росила шарено цвеће и бујну травицу, дигох се, да по своме обичају обиђем пусте и цвећем обрасле обале, пре него што сунчев зрак обасја врхове околних гора. Била је недеља. Сва природа око мене као да беше одевена у неку свечану одећу. Ваздух, испуњен заносним јаким мирисима, треперио је пред мојим очима

— и лака, плавичаста магла дизала се из мирних долина. Колико ми је све то гонило, ја сам ипак осећао неку празнину у своме срцу. Неотређена и слатка туга гонила ме, да тражим такво место, где би у тишини могао мислити... О чему?
Звучан смех трже ме из мога заноса.

(Свршиће се.)

Л И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Госпођа од Сен-Тропеза“) Драма у 5 раздела, по француском написао Ламберт, с немачког превео А. М.)

Ова романтична драма прешла је преко наше позорнице 14. фебруара о. г. с потпуним спољашњим успехом: глумци су играли добро, а публика им је игра и често повлађивала, па је на послетку и одликовала изазивањем Ружића, који је Мориса од почетка до краја мајсторски извео. Увређени мушки понос, угушена љубав, мируцање, па радост кад види да му жена није отровница — све је то било у Ружића добро смишљено и добро изведено. Лена игра његова одржаће још дуго на позорници тај комад, који би инаће морао отићи у позоришту „румплкомору.“ Уз Ружића је добро пристала С. Вујићка (Хортензија) која је изврсна била у сцени кад се за љубав очеву отказала прве љубави своје, и после кад је изнела дужност и оданост према своме мужу, који је према њој увек тако племенит био. Свако признање заслужују за своју добру и живу игру: Ј. Хаџићева (Павлина), Ђурђевић (Косад), који све то више показује дара и за интриганатске улоге, Милојевић (Гроф Доберив), З. Милојевићка (Шарлота), Банић (Ланглоа), и Добриновић (Јероним) који је и у својој малој улози показао, да ја вештак, који уме прибрати и изнети све цртице, које чине човека правим човеком, а не аутоматом без душе и срца.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕВУ.

(Позоришне представе за децу.) На покладни уторак била је у нашем народном позоришту веома интересантна представа, и то интересантна не због онога, што се приказивало на позорници, већ у опћинству, које се приказало пред позорницом у позоришној дворани. А била је милина гледати дупком пупу кући малена опћинства, све главица до главице свеже и чиле дечице. Незнам како ко, али ја одавно нисам тако уживао као то после подне, гледајући оне анђелке, како цуни весеља, детињим не-

стриљењем, очекују оне чаролије, што се крију иза завесе. Па како се та ситна публика окреће и врти на све стране, како све хоће да види и да знаде, што је и у чему је. Хеј, па како се диве оном лустеру, оној грдној лепензи на засто-ру позорнице, каквом пажњом прате свакога глумца, који дође, и малим облим ручицама показују на свирачке справе, које они узимају у руке. „А ко је оно?“ „А за што је оно?“ „Кад ће доћи Лумпацијус“ и хиљаду разних питања понављало се хиљаду пута. Родитељи или одрасли пратиоци одговарају деци осмехујући се, а повећа деца, братац или сестрица, која су већ била „једном у театру“ зборе и поучавају највећом озбиљношћу. А како и небди, кад су оно новајлије у позоришту те незнају још ништа о свим тим леним стварима, које виде, а камо ли о онима, које ће тек видети? Шта све нису у тим тренутцима осећале оне невине детиње душе, она чиста непоковарена детиња срца? Ја сумњам, да би сви песнички духови овога света били кадри да то опишу, да представе оно блаженство, оне анђеоске осећаје, оно вилинско царство, како се то у оним часовима представљало у непомућеним очима оне стотине ексалтираних главица. Детињој су фантазији три четири карте, кућа, чапша воде, море, комадић жутог лима, злато, ивер стакла, драгуљ, црква — рај, а отац и мати — цео свет! Детиња је душа пријетљива као восак, шта уњ утиснеш, то остаје; детиње је срце попут горске јеке, одговара, како зовеш или кличеш; какво семе сејеш у детиње срце, такав ће и плод из њега ницати и расти, племенита воћка и миомирисно цвеће, или опаки драч и коров. Детињи су можђани најсавршенија самата obscura, слика, коју они приме, остаје трајна за цела живота, и тако се само може појмити чудновати онај појав, да се људи у годинама верније сећају догађаја из детињства него ли каснијих из зрелијих година.

И те пријемљиве душице, та непоковарена детиња срца по неком обичају скупљају се само један пут на годину у дворани народнога позоришта да виде „Лумпацијуса Вагабуидуса!“ Пук

има свој дан годишњи у позоришту „дан мртвих“, те се наплаче над „Млинаром и његовим дететом.“ Оба та комада слаба су, ал' хајде, нека би и било, што старији оплакују „Млинару и његово дете“, — нека оплакују, кад је многи у дугом животу толико тога препатио, да би се и над самим собом расплакао, ал' то нам никако неиде у главу, да је „Худи дух“ *прва слика*, која се у храму Талије утискује детињему памтењу. Ми имамо приличан број одличних песника и књижевника, али њих, ето, као да се ништа негичу први осећаји наде и дике народне, те се ниједан није латио узвишене задаће, да здравим и племенитим песничким плодом задоји нашу дечицу, кад први пут ступе у позориште.

Леп је и веома користан обичај да и деца имају свој позоришни дан, макар да последњи покладни дан није за то најприкладнији, али ако већ и тај дан остане, нека у будуће неостане сам комад, тај доиста „Худи дух.“ Ако су за људе, покладне шале незгранности, тако несме бити за децу. У нашим народним песмама и причама има сила божја красне грађе, из које би се могло за децу створити много шта, што би било узвишено, племенито, значајно и песничко. А могле би се давати и живе слике из домаће повести. За пример наводимо, да се у Београду сваке године на дан просветне школске славе Св. Саве приређује у народном позоришту *бесилашна* позоришна представа за сву младеж основних народних школа и при том се обично приказују живе слике из повеснице, или поједини призори из разних народних драма. Тако се ради већ од неколико година и то је за дечицу права слава и радости опет велика корист. Ма се коме и замерио, ја се усуђујем казати, да је жалосно, да се нико није нашао, ко би био написао сретан комад за тај „детињи дан;“ али што није, дао бог да буде и да нам испред деце нестане „Худог духа Лумнацијус-Вагабундуса.“

У Загреду

— рп —

ПОЗОРИШТЕ.

(*Позоришна представа глухонемих.*) У Лондону приредили су 3 марта о. г. глухонемим представу, и том приликом давали су „Хамлета“, од Шекспира. На ту необичну представу скупило се много света. По што би веома досадно било гледати само мимику и језик на прсте и сличне знакове, тумачио је један поједине речи (знакове) глухонемих које су биле мање разумљиве. Веле, да су се ови необични глумци много мучили, али уживања за гледаоце, наравно, да није много било. Комад је био ја-

ко скраћен. Може бити да би глухонемим боље успели, да су који лакши комад изабрали.

СИТНИЦЕ.

(*Американска правила за живот.*) Темељно изучавај свој посао. Стално се држи једнога посла и не мењај своје занимање. Старај се, да све радиш брзо, али не претеруј. У свима својим пословима поступај систематично, започети посао увек сврши. Што се не учини данас, сутра стаје двостручног труда. Не слушај много туђих савета, него буди самосталан. Тврдо се држи у својених одлука, и буди у свему спреман и испуни, што си једном наумио. Немој никада да си беспослен, свагда подај посла глави и рукама, — нека се оне одмарају само за време сна. Буди према свакоме мек и великодушан на речи и делу. Помажи другима ићи по трновитом путу живота. Почињи свагда са маленим стварима. Они, који стоје горе, били су некад доле. Не тежи, да се брзо обогатиш, ма да је корисно обезбедити свој живот. Размишљај свагда о ономе, о чему говориш, јер само глупаци говоре о ономе, о чему не размишљају. Знај, да мисли припадају само теби: речи постају већ својином других.

(*Позоришни критичар.*) У неком друштву зашита позоришни критичар глумца: „Молим те, кажи ти мени, шта ли је управо лакрдија, шта комедија, а шта трагедија?“ — „Па ти си већ сам твојим питањем све казао!“ — одговори глумац, смејући се. „Твоје је питање теби трагедија, мени комедија, а свима онима, који нас слушају — лакрдија!“

(*Неуљудан просјак.*) „Ево ти, море, овај стари капут! Чакшире ти не могу дати, јер сам их дао пре по сахата неком сиромасу,“ — „Баш сте могли причекати то по сахата, господине!“ — одговори просјак, чисто љутито.

(*У књижари.*) „Ух, боже, баш је тешко и забрати лепу тему!“ — рећи ће нека госпођица, претурујући заједно са својом другарицом читаву хрцу композиција од свакојаким нових песама, удешених за певање уз клавир, па ће се тек окренути књижару и рећи му врло љубазно: „Будите тако добри, те нам отпевајте једну од најлепших песама, да чујемо само арију!“

(*Зајам.*) Неки наш глумац, хитајући, сретне свога познаника адвоката.

— Аха, баш те тражим! Молим те, да ми позајмиш петнаест форината.

— Толико немам, вере ми, — рече адвокат — имам само десет форината при себи.

— Па лепо! Дај ми тих десет форината, а пет ћеш ми остати дужан.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

43. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 28.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 8. МАРТА 1886.

МАРКИ ВИЛМЕР.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 4 ЧИНА, ОД Ж. САНДА. ПРЕВОД С ФРАНЦУСКОГ.

ОСОБЕ:

Ирбен, маркез Вилмерски	Ђурђевић.
Гајетан, херцег од Алерије, брат му	Миљковић.
Гроф Динијер	Милојевић.
Маркеза Вилмерска	Д. Ружићка.
Каролина од Сен-Женеја	Л. Хаџићева.
Дијана од Сен-Раља	С. Вујићка.
Леонија, бароница Даргландска	З. Милојевићка.
Пјер, собар код херцега	Васиљевић.
Беноа, собар код маркезе	Петровић.

Прва два чина збивају се у Паризу у кући маркезиној, последња два на сеоском двору маркезином.

У недељу 9. марта: „САБЉА КРАЉЕВИЋА МАРКА.“ Алгорија у 2 дела, од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК ОКО 10¹/₄ САЖАТА.